

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Τμήμα Διοίκησης & Προσωπικού
τηλ. 2106419332

Αθήνα, 14-6-2021

Αριθ. Πρωτ.: 3974

Αρ. Γνωμοδότησης: 17

Προς

Την κ^α Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής
του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

ΘΕΜΑ: πεδίο εφαρμογής του ευεργετικού υπολογισμού των ημερών κράτησης κατά το άρθρο 105§7 εδ. τελευτ. του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα (αναφορικά με αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες πριν και μετά την 1-7-2019)

Επί του ερωτήματος που διατυπώνεται στην αναφορά του Διευθυντή του Καταστήματος Κράτησης Αμφισσας, την οποία μας διαβίβαστε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 6564/22-4-2021 έγγραφό σας, ζητώντας να γνωμοδοτήσουμε επ' αυτού, η κατά το άρθρο 25§2 Ν.1756/1988 (Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών) γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 105§7 εδ. τελευτ. του προϊσχύσαντος ΠΚ «ο ευεργετικός υπολογισμός...λαμβάνεται υπόψη εκτός από την υπ' όρον απόλυση και για τη λήξη της έκπησης της ποινής, τη μετατροπή της σε χρηματική ποινή ή κοινωνική εργασία ή την αθροιστική

1

έκπηση των ποινών». Στην Απολογική Έκθεση του Ν. 4322/2015, με το άρθρο 6§4 του οποίου αντικαταστάθηκε η παράγραφος 7 του άρθρου 105 ΠΚ, σημειώνεται ότι «στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 7 αποσαφηνίζεται το ζήτημα του ευεργετικού υπολογισμού της ποινής, ο οποίος πλέον είναι καθολικός, δηλαδή προσμετράται και στη λήξη ποινής, τη μετατροπή και την αθροιστική έκπηση των ποινών» (βλ. Α. Μαργαρίτη/Ν. Παρασκευόπουλου/Γ. Νούσκαλη, Ποινολογία, 2020, σελ. 676-677). Επομένως, ο χαρακτήρας της εν λόγω διατάξεως είναι προφανώς διευκρινιστικός, καθώς δεν εισάγει νέα ρύθμιση αλλά αποσαφηνίζει (=καθιστά σαφές, ξεκάθαρο, κατανοητό, βλ. Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών, επιμ. Χρ. Χαλαραπάκη) την καθολικότητα του ευεργετικού υπολογισμού της ποινής. Στον ισχύοντα από 1-7-2019 Ποινικό Κώδικα (Ν. 4619/2019) δεν έχει περιληφθεί τέτοια διάταξη στο αντίστοιχο άρθρο 105 Β, ενώ και στην Απολογική Έκθεση δεν υπάρχει κάποια ειδική αναφορά για την απόλειψη αυτή, όμως επισημαίνεται ότι στο νέο ΠΚ πραγματοποιείται «αποκθάραση» των σχετικών διατάξεων (βλ. Απολ. Εκθ. σχ. ΠΚ), είναι δε εμφανές ότι ο νέος ΠΚ συστηματοποιεί και εξορθολογίζει τις αντίστοιχες προϊσχύουσες ρυθμίσεις, που συχνά προέρχονταν από επιμέρους αποσπασματικές τροποποιήσεις (βλ. Α. Μαργαρίτη/Ν. Παρασκευόπουλου/Γ. Νούσκαλη, όπ. παρ. σελ. 668, 673). Στο πλαίσιο αυτής της αναμόρφωσης του Ποινικού Δικαίου, είναι εύλογη η «απόσυρση» της διατάξεως του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 105 προϊσχ. ΠΚ, αφού η χρησιμότητα τέτοιων αποσαφηνιστικών διατάξεων είναι μάλλον αμφισβητήσιμη. Εξάλλου, με το νέο ΠΚ ο Έλληνας νομοθέτης καταργεί τη μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική και εισάγει την κοινωνική εργασία αφενός ως κύρια ποινή (άρθρα

2

55 και 81 ΠΚ) και αφετέρου ως μορφή μετατροπής της φυλάκισης στο στάδιο της επιμέτρησης (άρθρο 104 Α ΠΚ) και στο στάδιο της έκπησης, σε συνδυασμό με την υπ' όρον απόλυση (άρθρο 105 Α ΠΚ) (βλ. Στ. Παύλου/Κ. Κοσμάτου, Οι κυρώσεις στον νέο Ποινικό Κώδικα, 2020, σελ. 50 επ.), έτσι και αν, δυνάμει του άρθρου 98 Ν. 4623/2019, έχει επιβληθεί αναστολή ισχύος των διατάξεων περί κοινωνικού έργου (ως κύριας ποινής και ως μορφής μετατροπής). Από τη διατύπωση του άρθρου 105 Α ΠΚ περι της προαποθέσεως πραγματικής εκτίσεως του ενός δεκάτου της ποινής συνάγεται το ασφαές συμπέρασμα ότι στη μετατροπή της φυλάκισης σε ποινή κοινωνικού έργου είναι δεδομένη η λήψη υπόψη του ευεργετικού υπολογισμού των ημερών κράτησης (πρβλ. Τριμ.Εφ.Πλημ.Αθ 4281/2019, Πον.Δικ 2019, 1368 και Στ. Παύλου/Κ. Κοσμάτου, όπ. παρ. σελ. 232). Αναφορικά δε με τη λήξη της έκπησης της ποινής και την αθροιστική έκπηση των ποινών, α fortiori ισχύει ο καθολικός ευεργετικός υπολογισμός, αφού, στις εν λόγω περιπτώσεις, αυτός θα αποτελεί το μοναδικό «ευεργετήμα», ενώ στην περίπτωση της απόλυσης υπό όρο (που από μόνη της συνιστά θετικό ελαστικότητα της υλοποιημένης ποινής) ο ευεργετικός υπολογισμός λειτουργεί ως δεύτερο (πρόσθετο) «ευεργετήμα».

Υπό το πρίσμα της προηγηθείσας ερμηνευτικής προσέγγισης, ο ευεργετικός υπολογισμός της ποινής, προβλεπόμενος σε επιμέρους ισχύουσες διατάξεις (άρθρα 46, 35§8 Σωφ. Κωδ. [Ν. 2776/1999], 105 Β § 4 ΠΚ κλπ), εξακολουθεί, μετά την 1-7-2019, να είναι καθολικός, δηλαδή να προσμετράται και για τη λήξη της έκπησης της ποινής, την αθροιστική έκπηση των ποινών και (όταν αρθεί η κατ' άρθρον 98 Ν. 4623/2019 αναστολή) την μετατροπή της ποινής φυλάκισης σε κοινωνική εργασία.

3

Εκ περισσοῦ, σημειώνεται ότι, αναφορικά με τις περιπτώσεις έκπησης ποινών επιβληθεισών για αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες μέχρι την 30-6-2019, ισχύουν οι γνωστές παραδοχές περί εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 2§1 και 465 ΠΚ και ως προς την («αποσαφηνιστική») διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 105 προϊσχ. ΠΚ (πρβλ. Γνωμ.Εισ. ΑΠ 5/2019 [Δ. Παπαγεωργίου], Πον.Χρ 2019, 546 και Πον.Δικ 2019, 991 και Αρμ 2019, 589 με σχόλιο Ι. Ναζιρη, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 465 ΠΚ – Το διαχρονικό δικαίο στο χώρο επιμέτρησης και έκπησης των ποινών, Πον.Δικ 2019, 937-938, και Ι. Ναζιρη, Διαχρονικό Ποινικό Δικαίο, 2020, σελ. 43 επ.).

Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου
Αντιπρόεδρος Παπαγεωργίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) κ.κ. Εισαγγελίες Εφετών της χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελίες Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους

4